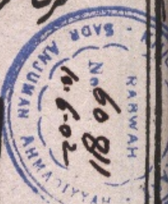
حق موجود و مشہود

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيْهِ

ارباب شریعت و طریقت را مژدۂ ہدایت و اصحاب معرفت و حقیقت را نوید سعادت یاد کہ دریں زمان فیض اقتران کتاب مستطاب لب الالباب احادیث و قرآن گلشن ازہار ذوق و وجدان مخزن اسرار توحیدی مسمی بہ مقابیس المجالس المعروف بہ

اشارات فریدی

از ملفوظات قطب مدار غوث روزگار سلطان العارفین خلیفۃ اللہ فی السموٰت والارضین مرکز فلک الولایۃ والعرفان المتصرف فی الاکوان روح المعرفت قلب الحقیقۃ نور محض وجود بحت ذات مقدس حضور اقدس قبلہ اہل توحید حضرت خواجہ غلام فرید رضی اللہ تعالیٰ عنہ کہ جمع کردہ بندہ رکن الدین پرپار سونگی ثبتہ اللہ تعالیٰ علی الصدق والیقین است بفرمان ہدایت بنیان سند الکاملین حجۃ الواصلین قطب الموحدین شیخ الاسلام محبوب الٰہی مورد انوار نامتناہی حضرت خواجہ محمد بخش سجادہ نشین دام فیضہ و متع اللہ الناس بطول بقائہ بحسن توجہ افتخار الملک فخر الامراء صاحبزادہ محمد عبد العلیم خان صاحب بہادر امیر ٹونک سلمہ ربہ

بمطبع مفید عام آگرہ باہتمام محمد قادر علیخان صوفی طبع شد

سنہ ۱۳۲۰ھ

گذارش کرد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقایہ ونفعنا وایاکم لبقائہ آن تواضع وانکسا
ونیازش را دیدہ بروی رحم بسیار فرمودند بعد ازان روز ہر وقت کہ وی می آمد بر وی
کمال شفقت ولطف می فرمودند۔ وگاہ گاہ با وی خلوت نیز می نمودند۔ کہ وی طالب
راہ خدا بود۔ مقبوس ہفتم بوقت مغرب شب دوشنبہ ہیژدہم از ماہ جمادی الاولی
سال مذکور ہجری المقدس دولت پای بوس وزیارت حضرت اقدس کہ عبادتی سوای
بہتر ازین نیست حاصل گردید۔ جای نماز گستردہ شد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقایہ
خود اقامت گفتند۔ ونماز بجماعت گذاردند چون از تمام نماز فارغ شدند۔ یک قاب پر از
شیرینی بارشاد حضور حاضر آوردند حضور قدری درود طشت اندازید۔ آنگاہ فرمودند
کہ یک طشت بر دروازہ ڈیوڑھی معلے بدہید ویک طشت مولوی محمد امین سکنہ چکوری
برسانید۔ وباقی شیرینی را بر حاضرین این مجلس تقسیم سازید۔ خادمی برخاست وبہ تقسیم
شیرینی پرداخت ازان شیرینی این بندہ را ہم نصیبے رسید بعد ازان ہر کس مطالب خو
عرض می کرد۔ وجواب باصواب می یافت چنانچہ شخصے عرض کرد کہ من علم طب خوا
ومردم مرا از برای معالجہ نمیخوانند۔ وجہ معاش بتمام عسرت است بنہایت تنگ گذران
ہستم بر حال پامال ام رحم نمودہ آید۔ توجہ ظاہری وباطنی شامل حال این بند
فرمایند تا طبابتش رواج یابد۔ حضور حضرت خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقائہ این تقر
را شنیدہ ہیچ جواب نہ فرمودند۔ بعد ازان شخصے دیگر عرض کرد کہ قبلہ پدر من از کا
دست کاری کنانیدہ است دعا فرمایند کہ چشم او بینا شود حضور خواجہ ابقاہ اللہ
ببقائہ جہت بینائی او دعا خواستند بعد ازان بندی از ذکر گرو نانک برزبان بر
بعد ازان گفتے ذکر مرزا غلام احمد صاحب قادیانی وعبداللہ آتہم پادری کہ معاند

بود اتفاقاً حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائہ فرمودند۔ کہ اگرچہ عبد اللہ اتھم پادری از حد
اندازہ مدت پیش گوئی مرزا غلام احمد قادیانی کہ نسبت موت وی کردہ بود بیرون افتادہ
است چنانچہ بعد میعاد پشیگوئی فوت شدہ مگر بہ نفس مرزا صاحب مردہ است
اندرین اثنا یکی از حضار مجلس عرض کرد۔ کہ ہمین عبد اللہ اتھم کہ بعد دعای مرزا
قادیانی مردہ شد ہمان شخص است۔ کہ ہر سال سرش نزد انگریزان فروختہ می شد
یانہ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقاہ فرمودند وشنو سید احمد نیچری ہست او مسلمان
است واین عبد اللہ اتھم نصرانی است۔ آنگہ شخصے دیگر گفت کہ عماد الدین لاہور
پادری نیز مردہ است۔ یانے حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقائہ فرمودند۔ او ہنوز
زندہ است بعد ازان ہمان شخص طبیب کہ پیشتر عرض کردہ بود۔ از حضور جوابش
نہ شنیدہ اکنون باز عرض کرد۔ تاہم در جواب ہیچ نہ فرمودند۔ سیوم بار پرسیدند کہ
طلب خواندہ کجا است وی دست بستہ عرض کرد۔ کہ اینک بندہ نشستہ است
حضور فرمودند میان باہر نماز اسم یا باسط ہفتاد و دو بار واسم یا عزیز نود و چہار بار
میخواندہ باش مقبوس ہشتم بوقت عشا ر شب پنجشنبہ بیست دیگم از ماہ
جمادی الاولی سال مذکورہ دولت پای بوس و زیارت حضرت اقدس کہ عبادتی و
سعادتی بہتر ازین نیست دست داد سخن دران افتادہ بود کہ امسال قحط و گرانی
غلہ بدرجہ غایت رسیدہ است وخوف آنست کہ غلہ از جہان مفقود گردد
ونغاذ پذیرد۔ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقائہ و نعفنا وایاکم بلقائہ فرمودند کہ
انواع اشیا کہ مخلوق و پیدا شدہ اند گاہے مفقود و منفوذ نشدہ اند و نخواہند شد
مردم چون کثرت صرف و خرچ شدن آن نوع می بینند۔ خائف و ترسان گشتہ میگویند

اندرین اثنا این بندہ کمترین رکن الدین ثبتہ اللہ تعالیٰ علی الصدق والیقین بیست
بدعا بر داشت مگر در حالت دعا سورہ فاتحہ خواندن شروع کرد بیست و نہ بار سورہ
فاتحہ را بر خواندم کہ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ از دعا فارغ شدہ اند۔ اگرچہ من سورہ فاتحہ را
خواندہ ام ہم دعا شد و ہم مقدار دیر و درنگ دعا خواستن حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ
ببقائہ معلوم گردید۔ کہ ہمیشہ بوقت دعا ختم اعراس مشائخ کرام و ہنگام عبادات
این چنین نادر بسیار دعا میخوانند تا اینجا اگرچہ نوشتہ شد استحضار آن وقت است
کہ حضور خواجہ البقاہ اللہ تعالیٰ در کوٹ شریف رونق افزا بودند **مقبوس ہفتم**
بوقت ظہر روز یک شنبہ بیست و ہشتم از ماہ رجب المرجب سال سیزدہ و چہاردہم
ہجری المقدس دولت پا بوس و زیارت حضرت اقدس کہ عبادتی و سعادتی بہتر
ازین نیست حاصل شد۔ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ ببقائہ و نفعنا وایاکم ببقائہ
در محل نو کہ تاریخ بنا و تعمیر او ازین مصرعہ۔ زکاخ خاص تاریخش ہمین شد ۱۳۱۲ھ۔ بر پلنگ
زر فشان نشستہ اند ہمہ غلامان و خدام حلقہ بستہ گردا گرد بر فرش گلیم نشستہ این
بندہ سر خود را بر اقدام فیض توام حضور خواجہ البقاہ اللہ تعالیٰ داشتہ بوسہ داد و
مبارکباد جلوس محل نو نمودہ بنشست حضور خواجہ البقاہ اللہ تعالیٰ ازین بندہ خیر و عافیت
پرسیدند این بندہ دست بستہ نیاز کردہ دعاے درازی عمر و مسند آراے خدام
کرد اندرین اثنا احوسی صاحب مولوی غلام احمد اختر جواب خط مرزا غلام احمد صاحب
قادیانی کہ بفرمان حضور بعبارت عربی نوشتہ بود پیش حضور کرد۔ حضور خواجہ البقاہ اللہ
تعالیٰ ابقاہ تمام مکتوب را مطالعہ نمودند۔ انگہ فرمودند کہ بروے مہر من زدہ ارسال نمائید
خادم مہر دار کہ نزد او مہر خواجہ البقاہ اللہ تعالیٰ ببقائہ بود حاضر بود وی مہر را بران جواب نامہ

بزد وارسال کرد آن جواب نامه این بود من فقیر باب اللہ غلام فرید سجادہ نشین
الی مرزا غلام احمد صاحب قادیانی الحمد للہ رب الارباب والصلوۃ
علی رسولہ الشفیع بیوم الحساب وعلی آلہ والاصحاب والسلام علیکم وعلی من اجتہد
واصاب امابعد قد ارسلت الی الکتاب دبہ دعوت بالمباہلۃ وطالبت بالجواب وانی و
ان کنت عدیم الفرصت ولکن رائت جزئیۃ من حسن الخطاب وسوق العتاب اعلم یا
اعز الاحباب انی من بدو حالک واقف علی مقام تعظیمک لنیل الثواب وماجرت علی
لسانی کلمۃ فی حقک الا بالتجمل در عایۃ الاداب والآن اطلع لک بانی معترف بصلاح
حالک بلا ارتیاب وموقن بانک من عباد اللہ الصالحین وفی سعیک المشکور مثاب
وقد اوتیت الفضل من الملک الوہاب ولک ان تسل من اللہ تعالیٰ خیر عاقبتی
وادعولک حسن مآب ولولا خوف الاطناب لازدوت فی الخطاب والسلام علی من
سلک سبیل الصواب **بعدازان** درباب مرزا صاحب فرمودند کہ مرزا صاحب مردے
نیک وصالح است ونزد من کتابی از لہمات خود فرستادہ است کمال او ازان کتاب ظاہر است
اندرین اثنا بعضی از علما ظواہر کہ حاضر خدمت حضور خواجہ البقاہ اللہ تعالیٰ نشستہ بود نسبت مرزا صاحب زبان
طعن کشادہ رو وانکار کرد حضور خواجہ البقاہ اللہ تعالیٰ در جوابش فرمودند فی نے دی مردی صادق است مفتری
وکاذب نیست این معاملہ جبلی وخود ساخت اونیست غایت مافی الباب آنکہ او در ا
اندک خطا در اجتہاد وخطا در کشف است **بعدازان** فرمودند کہ مردمان انا الحق
گفتہ اند ووے اگر خود را مجدد وعیسیٰ قرار دادہ تاہم عبد میگوید **بعدازان** فرمودند
کہ مولوی نور الدین حکیم کہ از مریدان صادق الارادات وراسخ العقیدت اوست
دستے در بہاولپور نزد من آمدہ بود وگفت من کہ مرید مرزا صاحب شدہ ام۔ دیگر از کرامات

وغیرہ از وشان ہیچ ندیدہ ام۔ محض این سہ امر دیدہ مرید اوشان گردیدہ ام یکے اینکہ
مرزا صاحب علم ظاہری از صرف و نحو تا شرح ملا خواندہ اند و آن نیز بوقت
ملازمت انگریزان مثل دیگران فراموش کردہ بودند۔ واکنون اینچنان تبحر و تحریر عالم
ہستند کہ قصائد عربی و فارسی وارد و بکمال فصاحت و بلاغت چہل چہل بیت
بہ یکدفعہ بلا تامل انشا مینماید و رموزات معانی قرآن شریف کہ بامردم را معلوم نشوند
از کتب صوفیہ کرام معلوم میگردند علی الخصوص از فصوص الحکم و فتوحات مکی شیخ
اکبر محی الدین ابن العربی رضی اللہ تعالیٰ عنہ بلکہ آنچہ اسرار در رموزات معانی قرآن شریف
از زبان مرزا صاحب شنیدہ ایم در ہیچ کتاب ندیدہ ایم و از ہیچ کس بجز مرزا صاحب
نشنیدہ ایم۔ دوم اینکہ تمام روز و شب مرزا صاحب را در عبادت خداء عز و جل
مصروف و مشغول دیدہ ایم۔ سوم اینکہ در اشاعت دین چنان کمرہمت بستہ اند کہ بی خوف
و بے ہراس شدہ بادشاہان و سلاطین ہر دیار و امصار را دعوت اسلام کردہ اند۔ چنانکہ ملکہ زمان بادشاہ
لندن را برای شکستن شوکت صلیبی و کفارہ عقیدہ تثلیث امر کردہ بدین اسلام خواندہ اند و بادشاہ جرمن
و فرانس و روس را نیز دعوت کردہ فرمودہ اند کہ عقائد باطلہ خود را گذاشتہ باسلام گرائید و سلطان روم
و امیر عبدالرحمن بادشاہ کابل وغیرہ ہمہ را نیز دعوت نمودہ کہ حمایت اسلام کنید و ہرگز خوف و ہراس
در دل اوشان راہ نیافتہ **بعد ازان** فرمودند کہ مرزا صاحب نسبت موت آتہم پادری پیشگوئی
کردہ بود۔ کہ وے اندر عرصہ یکسال خواہد مرد قضا را خلاف آن بوقوع آمد یعنی آتہم
پادری بعد انقضاے آن سال موعود در دیگر سال بمرد **بعد ازان** فرمودند کہ
چون این حکایت پیش مولوی نور الدین کہ مرید مرزا صاحب است بیان کردہ شد
وے گفت کہ اعتقاد مامردم در حق حضرت مرزا صاحب بدین گونہ نیست کہ بسبب

نمردن آتھم پادری درانسال کہ مرزا صاحب وعدہ کردہ بود متزلزل پذیرد گشتہ
شود زیرآنکہ این چنین خلاف وعدہ ہا از پیغمبران نیز واقع شدہ است بہ سبب مصلحتی کہ
عند اللہ است چنانکہ دقوعہ حدیبیہ کہ حضرت محمد مصطفےٰ احمد مجتبیٰ رسول خدا صلی اللہ
علیہ وسلم باصحاب خود فرمودہ بودند۔ کہ امسال طواف بیت اللہ خواہیم کرد حج خواہیم
گذارد و فتح مکہ نیز خواہیم نمود وحال آنکہ بر سہ امر میسر نہ شدند۔ ہمچنان از حدیبیہ یکبارگہ
صلح کردہ بازگردیدند بعد ازان حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ فرمودند کہ این مولوی
ہم بلائیست کہ در ہندوستان او را علامہ میگویند بعد ازان فرمودند کہ بسیار
مردمان این نوع دعوی مہدیت کردہ اند چنانچہ سید محمد مہدی صاحب کہ خود را
مہدی موعود میگفت پس علماء وقت بر دے خروج کردند۔ و جنگہا دادند تا آنکہ
سید محمد مہدی صاحب در جنگ برفت و بعضا مشائخ کرام او را در فقر مسلم
داشتہ اند و شیخ عبد الحق دہلوی باآنکہ پیر پیر وی شیخ علی متقی با سید محمد مہدی مناظرہ
و مباحثہ میداشت و خود ہم عالم و محدث مشہور و بہ تشرع معروف بودہ است
بر فقر ایشان اقرار میدارد۔ اگرچہ ذکر سید محمد مہدی صاحب را در کتاب خود مثل اخبار الاخیار
نیاوردہ اما بعضے از مریدان و خلفاء او شان را ذکر کردہ و گفتہ است نسبت ارادت
فلان شیخ بہ سید محمد مہدی میپوندد بعد ازان نماز ظہر در مسجد خورد کہ متصل کاخ
خاص نو تعمیر شدہ است گذاردند آنگاہ ازان مسجد بیرون آمدند و از طرف جنوب
محل بر تھلہ بوریا بسیار و دراز گستردہ بودند بران محفل آرائے شدند۔ موسم سرما
بود آفتاب روشن و روز بے غبار و بے ہوا گرمی آفتاب مطلوب بود ہمہ مردم حلقہ
بستہ بزانوادب نشستہ اند حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ بہ بقایہ منزل قرآن شریف

یک خط معہ یک رسالہ از مرزا صاحب قادیانی کہ خود را عیسیٰ بن مریم و مہدی موعود و
آدم و مریم و مجدد چہار دہم صدی میگویانید بجناب حضور خواجہ البقاء اللہ تعالیٰ
ببقائہ و نفعنا وایاکم بلقائہ بذریعہ ڈاک رسید و آن رسالہ کہ نامش ضمیمہ انجام آتھم
است و آن خط ہر دو پیش حضور خواجہ البقاء اللہ تعالیٰ خواندہ شدند و خط بعینہ
اینجا نقل کردہ شد آن اینست بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ نحمدہ و نصلی علیٰ
رسولہ الکریم من عبد اللہ الاحد غلام احمد عافاہ اللہ واید الی الشیخ
الکریم السعید حبی فی اللہ غلام فرید السلام علیکم و رحمۃ اللہ و برکاتہ
اما بعد فاعلم ایہا العبد الصالح قد بلغنی منک مکتوب ضمنہ بعطر الاخلاص
والمحبت وکتب باتامل الحب والالفت جزاک اللہ
خیر الجزاء و حفظک من کل انواع البلاء انی وجدت الریح التقوی فی
کلماتک فما اضوع ریاک وما احسن نموذج نصحاتک وقد اخبر النبی
صلی اللہ علیہ وسلم فی امری وانثا علی احبابی وزمری وقال لا یصدقہ
الا صالح ولا یکذبہ الا فاسق فبشر فالک ببشارۃ المصطفیٰ و واہا لک من
الرب الاعلیٰ ومن تواضع للہ فقد رفع ومن استکبر فرد و دفع وانی
مازلت مذ رأیت کتابک وانست اخلاقک وآدابک ادعو لک
فی الحضرت واسئل اللہ ان یتوب الیک بانواع الرحمت وقدس سر
فی حسن صفاتک ورزانت حصاتک وعلمت انک خلقت من طینۃ
الحرینہ واعطیت مکارم السجیلہ واجن الی لقائک بہوی الجنان ان کان
قدر الرحمن وقد سمعت بعض خصائص نباھتک ومآثر وجاھتک

من مخلصی الحکیم المولوی نور الدین فالآن ازداد مکتوبك یقیناً علی الیقین وما الخبر عیاناً والظن برهاناً فادعو الله سبحانه ان یبقی مجدك وبنیانه ویحیط علیك رحمه وغفرانه وکنت قلت للناس انك لاتلوی عذارك ولا تظهر انکارك فالبشرت بان قولی قد تمت وان فراستی ما اخطائت ورغبتی خلقك فی افوز بآلائك واسر بلقیاك فارجوا ان تسرنی بالمکتوبات حتی یجیئ من الله وقت الملاقات والآن ارسل الیك مع مکتوبی هذا ضمیمة کتابی کما ارسلتها الی احبابی وفیها ذکرك وذکر مکتوبك وارجوان تقرءها ولو کان حرج فی بعض حظوبك والسلام علیك وعلی اعزتك وشعوبك فقط ولیساً علیك محمد سراج الحق الجمالی النعمانی من قادیان ضلع گورداسپوره

۲۲ شعبان المبارك ۱۳۱۴ھ

مقبوس بیست وچہارم۔ بوقت ظہر روز جمعہ بیست وپنجم از ماہ شعبان سال مذکور دولت پابوس وزیارت اقدس کہ عبادتے وسعادتے بہتر ازین نیست میسر شد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی بہ بقاءہ ونفعنا وایاکم ببقائہ نماز ظہر را ادا ساختہ در مسجدے کہ متصل محل شریف است در گوشہ بغدادی اتاغ نشستہ اند عینک در دست داشتہ وقرآن شریف پیش نہادہ بقرائت قرآن شریف آمادہ شدہ آند وتمامے حضار مجلس حلقہ بستہ نشستہ اند اندرین اثنا حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی بطرف حضرت قطب الموحدین خواجہ محمد بخش اطال اللہ عمرہ اوامہ بدوامہ نظر فیض اثر کردہ فرمودند کہ موی سر شما ہم بسیار سفید شدہ اند اوشان عرض کردند آرے بسیار سفید گشتہ انگہ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی فرمودند آنطرف بنما ہمین کہ حضرت قطب الموحدین کلاہ مبارک را از شرف خود فرود آوردند

نماز حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی بدولت خانہ شریف تشریف فرماشدند واین بندہ بر وثاق
خویش آمد بعد از ساعت ابن بندہ راقم الحروف باز بخدمت شریف حضور خواجہ
ابقاہ اللہ تعالی مشرف شد حضور مسند آرا ے بودند وہمہ حضار مجلس حلقہ بستہ
نشستہ اندانگہ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی کلاہ مبارک را از سر اشرف بیک دست
بالا بر داشتند وبدیگر دست از زلفین شریفین موے چند فرود آوردند من تیار شدم
کہ برخیزم واین موے مبارک را بگیرم مگر پیش از من میان برکت علی یا بی کہ
منظور خاطر حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی بود آن موئیہا را بگرفت انگہ بسبب من
دید من او را بہ نصفا نصف کردن اشارہ دادم وے سر جنبانید ومنظور کرد آخر
بر جائے او رفتم وآن ہمہ موے مبارک را از وے بگرفتم وحرز جان خود ساختم انشاء اللہ
تعالی این موئے مبارک نزد من وفرزند او لادمن بتبرک خواہد بود الحمد للہ علی ذلک
مقبوس بیست وہفتم۔ بوقت عشاء شب سہ شنبہ بیست ونہم
از ماہ شعبان سال مذکور دولت پائے بوس زیارت حضرت اقدس کہ عبادتے
وسعادتے بہتر ازین نیست میسر گشت سخن در ذکر مرزا غلام احمد قادیانی ودر بیان
ردو قدح منکرین افتادہ بود دانشمندی حاضر بود وے صفت وثناء مرزا
صاحب کرد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ابقائہ بدرجہ غایت خوش ومسرور شدند
بعد از ان فرمودند کہ ہمہ اوقات مرزا صاحب بعبادت خداعزوجل میگزرند
یا نماز میخواند یا تلاوت قرآن شریف میکند یا دیگر شغل اشغال مینماید ودر حمایت اسلام
ودین چنان کمر ہمت بستہ کہ ملکہ زمان لندن را نیز دعوت دین محمدی کردہ است
وبادشاہ روس وفرانس وغیرہما را ہم دعوت اسلام نمودہ است وہمہ سعی وکوشش

دور اینست کہ عقیدۂ تثلیث وصلیب را کہ سراسر کفر است بگذارند۔ و بتوحید
خداوند تعالی بگروند و علماے وقت را بہ بینید کہ دیگر گروہ مذاہب باطلہ رگذاشتہ
صرف درپے این چنین نیک مرد کہ از اہل سنت وجماعت است و بر صراط مستقیم
است و راہ ہدایت می نماید افتادہ اند و بروے حکم تکفیر سبازند کلام عربی او بہ بینید کہ
از طاقت بشریہ خارج است وتمام کلام او مملو از معارف وحقائق وہدایت است
واز عقیدۂ اہل سنت وجماعت وضروریات دین ہرگز منکر نیست بعد ازان
فرمودند کہ مرزا صاحب بر مہدیت خود بسیار علامات بیان کردہ مگر از انمیان
دو علامات کہ بر کتاب خود درج ساختہ بیان نمودہ است برتر و بدرجہ غایت بر
دعوی مہدویت او گواہ اند۔ یکے اینکہ او گفتہ کہ در حدیث شریف آمدہ است کہ قال
النبی صلی اللہ علیہ وسلم یخرج المہدی من قریۃ یقال لہا کدعۃ ویصدق
اللہ تعالی یجمع اصحابہ من اقصی البلاد علی عدۃ اہل بدر بثلاث مائۃ
وثلاثۃ عشر رجلا ومعہ صحیفۃ مختومۃ (ای مطبوعۃ) فیہا عدد اصحابہ
باسمائہم وبلادہم وخلالہم یعنی فرمودند نبی صلی اللہ علیہ وسلم برون آید مہدی
از دہی کہ گفتہ شد او را کدعہ کہ کدعہ در اصل معرب کادیان است۔ دوم این است
کہ او میگوید کہ در دار قطنی این حدیث از امام محمد باقر رضی اللہ عنہ روایت کردہ است
کہ ان لمہدینا آیتین لم تکونا منذ خلق السموات والارض ینکسف
القمر لاول لیلۃ من رمضان تنکسف الشمس فی النصف منہ ہرگاہ خسوف
قمر وکسوف شمس بتاریخ ششم ماہ اپریل ۱۸۹۴ء ہژدہ صد ونود وچہار واقع
شد پس مرزا صاحب براے اتمام حجت خود در اطراف واکناف عالم اشتہار این معنی

ارسال کرد کہ این پیشین گوئی کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم برائے ظہور مہدی موعود فرمودہ بودند۔ اکنون تمام شدہ است بر ہمہ واجب کہ بمہدیت من اعتراف کنید واقرار نمائید پس مولویان وقت طفلانہ سوال کردند کہ از حدیث شریف این معنی برمی آید کہ از اول شب رمضان خسوف قمر شود ودر نیمہ رمضان کسوف شمس گردد واین خسوف بتاریخ سیزدہم رمضان واقع گشتہ وکسوف بتاریخ بیست وہشتم رمضان بوقوع آمدہ این خلاف منطوق حدیث است ان خسوف وکسوف دیگر خواہد بود کہ در زمان مہدی برحق وقوع یابد۔ **بعد ازان** حضور خواجہ البقاء اللہ تعالیٰ ببقائہ فرمودند سبحان اللہ بشنوید آنچہ مرزا صاحب معنی حدیث شریف مذکور بیان نمودہ ومولویان منکران را جواب دادہ است مرزا صاحب گفتہ کہ معنی حدیث شریف این است کہ برائے تائید وتصدیق مہدی ما دو نشان مقرر اند ازان مدت کہ آسمانہا وزمین پیدا شدہ اند آن دو نشان در وقت کسے مدعی بظہور نیامدہ وآن دو نشان این است کہ در وقت ادعا مہدی موعود خسوف قمر در آن اول شب خواہد بود کہ آن شب از سہ شب خسوف اول است یعنی شب سیزدہم از رمضان وکسوف شمس دران روز خواہد بود کہ از ایام کسوف درمیانہ روز است یعنی بیست وہشتم از رمضان **بعد ازان** حضور فرمودند کہ بیشک معنی حدیث شریف این چنین است کہ مرزا صاحب بیان کردہ چہ خسوف قمر ہمیشہ بتاریخ سیزدہم یا چہاردہم یا پانزدہم ماہ واقع میشود وکسوف شمس ہمیشہ در تاریخ بیست وہفتم یا بیست وہشتم یا بیست ونہم ماہ بوقوع می آید پس خسوف قمر کہ بتاریخ ششم از ماہ اپریل ۱۸۹۴ء ہژدہ صد ونود وچہارم عیسوی واقع

شده است وآن بتاریخ سیزدهم رمضان که اول شب از شبهای خسوف است بوقوع آمده وکسوف
درمیانه روز از روزها کسوف شمس واقع گشته است بعد ازان سجده مبارک بر سر برنهادند ونماز
عشاء با جماعت گزاردند بنده نیز دران جماعت داخل بود. آنگاه
این بنده راقم الحروف بر وثاق خود آمد حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه همچنان شاغل
بخدا ماندند مقبوس بیست وهشتم بوقت عشاء شب جمعه بتاریخ دوم از ماه رمضان شریف
سال سیزده صد وچهاردهم هجری المقدس دولت پای بوس وزیارت حضرت اقدس که عبادتی
وسعادتی بهتر ازین نیست میسر گردید حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه ونفعنا وایاکم ببقائه
فرض عشاء با جماعت گزاردند وسنن رواتب گزارده دعای سبحان ذی الملک والملکوت
سبحان ذی العزت والعظمت والهیبت والقدرت والکبریای والجبروت سبحان الملک
الحی الذی لاینام ولایموت سبوح قدوس ربنا ورب الملئکة والروح اللهم اجرنا من النار
یا مجیر یا مجیر یا مجیر برخواندند وبه تراویح شروع شدند حافظ غلام نبی که همیشه پیش امام حضور خواجه ابقاه
الله تعالی ببقائه دی بوده است ارشاد فرمودند که امشب یک سپاره بخوانی پس یک سپاره
در تمام تراویح خوانده شد حضور خواجه ابقاه الله تعالی بدولتخانه تشریف فرما شدند این بنده راقم الحروف
ودیگر حضار بر وثاق خویش آمدند مقبوس بیست ونهم بوقت عصر روز جمعه بتاریخ دوم از ماه رمضان
سال مذکور دولت پابوس وزیارت حضرت اقدس که عبادتی وسعادتی بهتر ازین نیست
حاصل شد همین روز در فضاے آسمان ابر بوده است حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه و
نفعنا وایاکم ببقائه پرسیدند که ابر تنک ست یا غلیظ همه حضار عرض کردند که اغلیظ شده است
چون حضور خواجه ابقاه الله تعالی را نظره بدیدن ابر وباران محبت بکمال بوده است برخاستند
وفرمودند که بر دیم ملا ابر را زیارت کنیم بیرون از محل شریف آمده ابر را مشاهده نمودند آنگاه در مسجد

بیعت ارادت بجز یکے روا نیست و بیعت صحبت روا است انگاه عرض کردم آنچه نسبت شاه نیاز اند
صاحب قدس سره در هر دو سلسله بیعت نوشته اند اگرچه فرق در بیعت ارادت و بیعت صحبت نکرده بلکه هر دو جا
مطلق لفظ بیعت نوشته اند بهر حال مراد ازان یکی بیعت ارادت و از دوم بیعت صحبت بوده باشد فرمودند
آری بیعت ارادت سوای یکی بدیگر نا جائز است آنگاه برخاستند و نماز عشاء و تراویح حسب دستور با جماعت گزارد
و یک سپاره از قرآن شریف در تراویح شنیدند بعد ازان این بنده و همه حضار بر وثاق خویش آمدند
و حضور خواجه ابقاه الله تعالے ببقائه آنجا همچنان بخدا مشغول بودند **مقبوس**
سی و دوم - بوقت عشاء شب دوشنبه بتاریخ پنجم از ماه رمضان سال سیزده
صد و چهار دهم هجری المقدس دولت پای بوس و زیارت حضور حضرت اقدس
که عبادتے و سعادتے بهتر ازین نیست حاصل شد سخن در حال مرزا صاحب
قادیانی افتاده بود شخصے گفت که مرزا صاحب عزم کسر عقیده تثلیث نصاری داشته
است و علماے زمان او شان را مخالف شده بروے حکم تکفیر داده اند و قصد
جدال دارند - حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه و نفعنا و ایاکم بلقائه فرمودند که حق غالب
است طرف حق غالب است بعد ازان برخاستند و نماز با جماعت گزارند فرض و سنن و وتر دو رکعت
اخیر تراویح استاده ادا نمودند و هژده رکعت از تراویح نشسته گزارند و دو سیپاره قرآن شریف در تراویح
خوانده شد و بعد از وتر یک سجده کردند و الله اعلم این سجده دعائیه بود یا دیگر -
مقبوس سی و سوم - بوقت ظهر روز دوشنبه بتاریخ پنجم از ماه رمضان شریف
سال سیزده صد و چهار دهم هجری المقدس دولت پاے بوس و زیارت حضرت اقدس
که عبادتے و سعادتے بهتر ازین نیست میسر شد حضور خواجه ابقاه الله تعالے
ببقائه و نفعنا و ایاکم بلقائه بر پلنگ زرین که بروے بسترهاے گران قیمتی کشیده بودند

دوازدهم از ماه رمضان سال سیزده صد و چهاردهم هجری المقدس دولت پای بوس
و زیارت حضرت اقدس که عبادتے و سعادتے بهتر ازین نیست میسر شد حضور خواجه
القاه الله تعالی ابقائه و نفعنا و ایاکم ببقائه نماز عشاء باجماعت گذاردند در تراویح ۳ سه
سیپاره از قرآن مجید شنیدند فرض و شفعه اخیره از تراویح و وتر استاده ادا ساختند
مقبوس چهل[۴۲] و دوم - بوقت عشاء شب چهارشنبه بتاریخ چهاردهم از ماه رمضان شریف
سال سیزده صد و چهاردهم هجری المقدس دولت پاے بوس و زیارت حضرت اقدس که
عبادتے و سعادتی بهتر ازین نیست دست داد حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه و نفعنا
و ایاکم ببقائه نماز عشا با جماعت ادا ساختند و سه پاره از قرآن شریف در تراویح شنیدند مقبوس
چهل و سوم بوقت ظهر روز چهارشنبه بتاریخ چهاردهم از ماه رمضان شریف سال سیزده صد و چهاردهم هجری المقدس
دولت پای بوس و زیارت حضرت اقدس که عبادتے و سعادتے بهتر ازین نیست حاصل
گشت حضور خواجه ابقاه الله تعالی ابقائه و نفعنا و ایاکم ببقائه نماز ظهر را با جماعت گذاردند
چون از تمام نماز فارغ شدند منزل قرآن شریف خواندند حضرت قطب الموحدین صاحبزاده
صاحب ادامه الله تعالی بدوامه و دیگر حضار مجلس حلقه بسته نشسته اند اندرین اثنا از طرف مرزا
غلام احمد صاحب قادیانی یک خط معه چند اوراق در مضامین فتح اسلام جلسه اعظم مذاهب
لاهور بجناب اقدس حضور خواجه ابقاه الله تعالے ابقائه وارد گردیدند کسے ازان خود بدولت
نه دیدند آنگاه اخویصاحب مولوی غلام احمد را بازدادند و فرمودند که بخوان وی اول مضامین فتح
اسلام جلسه را بخواندند و در وے عجب اسرار از معانی قرآن شریف درج بودند که عقل حیران میشد
و حضور خواجه ابقاه الله تعالے بکمال توجه آنرا استماع می فرمودند و سوے حضرت
قطب الموحدین صاحب زاده صاحب ادامه الله تعالی بدوامه نظر فیض اثر کرده تبسم

می نمودند گاه گاه بطرف آن دانشمند که نسبت بمرزا صاحب گونا گون کار داشت تیز تیز نظر فرموده
نیز تبسم میکردند گویا اشاره می نمودند که بشنو چگونه کلامیست پر تاثیر و چگونه فصاحت و بلاغت است
و دانا سرار معانی قرآن شریف چه قدر در سفته است بعد ازان فرمودند خط را بخوان پس
مولوی موصوف آن خط را بخواند حضور بدرجه غایت مسرور و خورسند شدند و بر چهره
مبارک حضور خواجه ابقاه الله تعالے از حد زائد آثار بشاشت و مسرت نمایان بودند آن خط
بعینه اینجا نقل کرده شد و آن خط این است بسم الله الرحمن الرحیم۔ نحمده و نصلی
علی رسوله الکریم۔ بخدمت حضرت مخدوم و مکرم الشیخ الجلیل الشریف السعید حبی فی الله
میان غلام فرید صاحب کان الله معه و رضی عنه و ارضاه السلام علیکم و رحمة الله و برکاته۔
اما بعد۔ نامه نامی و صحیفه گرامی افتخار نزول فرموده باعث گوناگون مسرت ها گردیده و
بمقتضای آیه کریمه انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون از چندین هزار علما
و صلحا بوی آشنائی از کلمات طیبات آن مخدوم شنیده م شکر خدا که این سرزمین ها از
مردان حق خالی نیست که در اظهار کلمة الحق از لوم هیچ لائمی نمی ترسند و نوری دارند از
جناب احدیت و فراستی وارند از حضرت عزت پس فطرة صحیحه مطهره ایشان را میکشد و در
احقاق حق روح القدس تائید شان میفرماید الحمد لله ثم الحمد لله که مصداق این امور آن مخدوم
را یافتم۔ ای برادر مکرم رجوع مشائخ وقت سوی این عاجز بسیار کم است و فتنه از
هر سو پیدا پیش ازین حبی فی الله حاجی منشی احمد جان صاحب مرحوم لدهیانی که مؤلف کتاب
طب روحانی نیز بودند بکمال محبت و اخلاص بدین عاجز ارادتی پیدا کردند و بعضی مریدان
نااهل مر ایشان چیزها گفتند که بدین مشیخت و شهرت کجا افتادی چون او شان را ان کلمات اطلاع
شد معتقدان خود را در مجلسی جمع کردند و گفتند که حقیقت اینست که چیزی دیدم که شما

نمی شنید پس اگر از من قطع تعلق بخواهید بسیار خوب است مرا خود پروای این تعلق ها نمانده ازین سخن شان بعضے مریدان اہل دل بگریستند و اخلاصے پیدا کردند کہ پیش ازان نیز نمی داشتند و مرا وقت ملاقات گفتند کہ عجب کاریست کہ مرا افتاده کہ من قصد مصمم کرده بودم کہ اگر مرا میگزارند من ایشان را گذارم لیکن امر برعکس آن پدید آمده و قسم خوردند کہ اکنون با آن خدمتہا پیش می آیند کہ قبل ازین ازان نشانے نبود این بزرگ مرحوم چون بعد از مراجعت حج وفات کردند اعزه و وابستگان خود را بار بار ہمین نصیحت نمودند کہ بدین عاجز تعلق ہاے ارادت داشتہ باشید۔ و وقت عزیمت حج مرا نوشتند کہ مرا حسرتہاست کہ من زمان شما بسیار کمتر یافتم و عمرے گرد این و آن برباد رفت و فرزندان و ہمہ مردان و زنان کہ اعزه شان بودند بوصیت شان عمل کردند و خود را در سلک بیعت این عاجز کشیدند چنانچہ از روزگارے دراز فرزندان آن بزرگ سکونت لدہیانہ را ترک کرده اند معہ عیال خود نزد من در قادیان ہیمانند و شخصے دیگر پر صاحب العلم است در سنده کہ براے من خواب دیدند و در باره من ازان حضرت صلی اللہ علیہ وسلم در مجلسے عظیم شہادت دادند و سوے من آن مکتوب نوشتند کہ در ضمیمہ انجام آتہم از نظر آن مکرم گذشتہ باشد اما ہنوز جماعت این عاجز بدان تعداد نرسیده کہ بر من از خداے من عدد آن مکشوف گردیده بود میدانم کہ تا اکنون جماعت من از ہشت ہزار دو سہ کم یا زیاده خواہد بود اے مخدوم مکرم این سلسلہ سلسلۂ خداست و بناے آن از دست قادری کہ ہمیشہ کارہای عجائب مینماید و از کلد و بار خود پرسیده نمیشود کہ چرا چنین کردی مالک است ہر چہ خواہد میکند از خوف او آسمان و زمین می جنبید و از ہیبت او ملائک می لرزند مرا او در الہام خود آدم نام نہاد و گفت اردت ان استخلف فخلقت آدم چرا کہ میدانست کہ من نیز مورد اعتراض اتجعل فیہا

من یفسد فیہا خواہم گردید پس ہر کہ دامی پذیرد فرشتہ است نہ انسان و ہر کہ مرای ہیچ ابلیس
است نہ آدمی این قول خدا گفتہ نہ من فطوبی للذین اجونی وما عادونی و اصافونی
وما افرونی وقبلونی ومار دونی اولئک علیہم صلوٰۃ اللہ واولئک ہم
المہتدون و آنچہ آن مخدوم نقل مضمون جلسہ مذاہب طلب کردہ بوند. پس
سبب توقف این شد کہ من منتظر بودم کہ جزوے از مضمون مطبوع نزدم رسد تا بخدمت
بفرستم چنانچہ امروز یک حصہ ازان رسید کہ بخدمت روانہ میکنم وہمچنین آیندہ نیز بطور یکہ
وقتاً فوقتاً میرسد انشاء اللہ تعالیٰ بخدمت روانہ خواہم کرد وقبولیت این مضمون ازین
ظاہر است کہ اخبار ہاے سرکاری کہ بہر خبرے سروکاری ندارند وحرف آن اخبار را اینو نیسند
کہ عظمتی داشتہ باشند تعریف آن مضمون بنحویکہ کردہ اندکہ تا حد اعجاز رسانیدہ اند چنانچہ سیول
ملٹری بنویسد کہ چون این مضمون خواندہ شد بر ہمہ مردم عالم محویت طاری بود وبالاتفاق
نوشتند کہ بر ہمہ مضامین ہمین غالب آمد بلکہ نوشتند کہ دیگر مضامینے بہ نسبت آن چیزے
نبودند پس این فضل خدا است کہ پیش ازین واقعہ نورٌ علی نور شد فالحمد للہ علی ذلک و آنچہ آن
مخدوم در بارۂ شکوہ شکایت علماء ارقام فرمودہ اند درین بارہ چہ نویسم وچہ گویم
مقدمہ من وایشان بر آسمان است پس اگر من کاذبم و در علم حضرت باری عز اسمہ مفتری ودعوے
من کذبے وخیانتے ودجلے است درین صورت از خدا دشمن ترے در حق من کسے
نیست او جلد ترم از بیخ برکند وجماعت مرا متفرق خواہد ساخت زیرا آنکہ او مفتری را ہرگز امان
امن نمی گذارد لیکن اگر من از وو از طرف او ہستم وبحکم او آمدم وہیچ خیانتے در کار وبار خود ندارم
پس شک نیست کہ او در انسان تائید من خواہد گرد کہ از قدیم در تائید صادقان سنت
او رفتہ واز لعنت الخلق مردم نہ می ترسم لعنت آن است کہ از آسمان بہبارد و چون از آسمان

لعنت نیست پس لعنت خلق امریست سهل که هیچ راست بازی ازان محفوظ نمانده برے
آن مخدوم بحضرت عزت دعا میکنم که محض از سعادت فطرۃ خود درپ مخالفان این عاجز کرده اند
پس اے عزیز خدا با تو باشد و عاقبت تو محمود باد جزاک الله خیر الجزاء واحسن الیک
فی الدنیاء والعقبیٰ وکان معک اینما کنت وادخلک الله فی عباده المحبوبین
امین ثم امین امین

ای فرید وقت در صدق وصفا
بر تو بارد رحمت یار ازل
از تو جان من خوش است ای خوشخصال
در حقیقت مردم معنے کم اند
اے مرا روے محبت سوی تو
ہر زمان بالعنتے یادم کنند
کس بچشم یار صدیقے نہ شد
کافرم گفتند و دجال ولعین
بنگر این بازی کنان را چون جهند
مومنے را کافرے دادن قرار
سفلۂ کو غرق در کفر نہان
بے خبر زان کفر باطن داشتے
نام ما از قوم خود ببریده اند

با تو باد آن رو که نام او خدا
در تو تابد نور دلدار ازل
دیده ام دی درین قحط الرجال
کو ہمہ از روے صورت مردم اند
بوی انس آمد مرا از کوئے تو
خستہ دل از بوے مدادم کنند
تا بچشم غیر زندیقے نہ شد
بهر قتلم ہر لیئے در کمین
از حد بر جان خود بازی کنند
کار جان بازیست تند و ہوشیار
وا بس آید بر سر اہلش قرار
ہرزه نالد بهر کفر دیگران
خویشتن را بد تری انگاشتے
بهر تکفیر م چها کوشیده اند

افتراها پیش هر کس برده اند   واز خیانت ها سخن پرورده اند

ناگهر لغزد کسے زان افترا   ساده اوحی کافر انگارد مرا

درده ما فتنه ها انگیختند   با نصاری رای خود آمیختند

کافرم خواندند از جهل وعناد   این چنین کوری بدنیا کس مباد

بخل نادانی تعصب ها فزود   کین بجوشید و دو چشم شان ربود

ما مسلمانیم از فضل خدا   مصطفےٰ مارا امام ومقتدا

اندرین دین آمده از مادریم   هم دران از دار دنیا بگذریم

آن کتاب حق که قرآن نام اوست   بادهٔ عرفان ما از جام اوست

آن رسولے کش محمد ﷺ هست نام   دامن پاکش بدست ما مدام

مهر او با شیر شد اندر بدن   جان شد و با جان بدر خواهد شدن

هست او خیر الرسل خیر الانام   هر نبوت را برو شد اختتام

ما از و نوشیم هر آبی که هست   زو شده سیراب سیرابی که هست

آنچه مارا وحی وایمای بود   آن نه از خود از همه جاے بود

زد ما بسیم هر نور وکمال   وصل دلدار ازل بے او محال

اقتدائی قول او در جان ماست   هر چه زو ثابت شود ایمان ماست

از ملائک واز خبر هاے معاد   هر چه گفت آن مرسل رب العباد

آن همه از حضرت احدیت است   منکر آن مستحق لعنت است

معجزات او همه حق اندر است   منکر آن مورد لعن خدا است

معجزات انبیاء سابقین   آنچه در قرآن بیانش بالیقین

بر همه از جان و دل ایمان ماست — هر که انکاری کند از اشقیاست
یک قدم دوری از آن روشن کتاب — نزد ما کفر است و خسران و تباب
لیک دونان را بمغزش راه نیست — هر دلے از سرِّ آن آگاه نیست
تا نباشد طالبِ پاک اندرون — تا نجوشد عشق یاری چگون
راز قرآن را کجا فهمد کسے — بهر نوری نور میباید بسے
این نه من قرآن همین فرموده است — اندرو شرط تطهر بوده است
گر بقرآن هر کسے را راه بود — پس چرا شرط تطهر را فزود
نور را داند کسے کو نور شد — وز حجاب سرکشیها دور شد
این همه کوران که تکفیرم کنند — از رموز پاک قرآن غافل اند
بی خبر اند از رازهائے این کلام — هرزه گویان ناقصان ناتمام
در کف شان استخوانی بیش نیست — در سر شان عقل دور اندیش نیست
مرده اند و فهم شان مردار هم — بے نصیب از عشق و از دلدار هم
الغرض فرقان مدار دین ماست — او انیسِ خاطر غمگین ماست
نور فرقان می کشد سوئے خدا — میتوان دیدن از و روئے خدا
ما چه سان بندیم زان دلبر نظر — همچو روئے او کجا روئے دگر
روئے من از نور روی او بتافت — یافت از فیضش دل من هر چه یافت
چون دو چشم کش ندانند آن جمال — جان من قربان آن شمس الکمال
همچنین عشقم بروئے مصطفےٰ — دل پرد چون مرغ سوی مصطفےٰ
نامرادانند از جنبش خبر — شد دلم از عشق او زیر و زبر +

من که می بینم رخ آن دلبری جان نثارم گر و هر دل دیگری
ساقی من هست آن جان پروری هر زمان مستم کند از ساغری
محو روی او شد است این روی من بوی او آید ز بام و کوی من
بسکه من در عشق او هستم نهان من همانم من همانم من همان
جان من از جان او یابد غذا از گریبانم عیان شد آن ذکا
احمد اندر جان احمد شد پدید اسم من گردید آن اسم وحید
فارغ افتادم بود از عز و جاه دل ز کف و از فرق افتاده کلاه
بر من بن بهتان که من زان آستان تافتم سر این چه کذب فاسقان
سر بتابد ز آن سر من چون منی لعنت حق بر گمان دشمنی
آن منم کاندر ره آن سروری در میان خاک و خون بینی سری
تیغ گر بارد بکوی آن نگار آن منم کاول کند جان را نثار
گر همین کفرست نزد کین وری خوش نصیبی آنکه چون من کافری
کافرم گویند دجال و لعین من ندانم این چه ایمان است و دین
این طبیعت های شان چون سنگهاست در بر شان گر دلی بودی کجاست
کار ایشان هر زمانی افتراست یار انیان هر دلی حرص و هواست
دل پر از خبث است و باطن پر ز شر صحت نیست از ایشان دور تر
صحت نیست چو باشد در دلی بر گل صدق او فتد چون بلبلی
بر شرارت با همی بندد میان ترسد از دانای اسرار نهان
لیکن این بی باکی و ترک حیا افترا ابر افترا ابر افترا

این نه کار مومنان و اتقیاست ‌ ‌ ‌ این نه خوے بندگانِ باصفاست

هر که او هر دم پرستار هوا ‌ ‌ ‌ من چه سان دانم که ترسد از خدا

خویشتن را نیک اندیشیده اند ‌ ‌ ‌ های این مردم چه بد فهمیده اند

اتباع نفس اعراض از خدا ‌ ‌ ‌ بس همین باشد نشانِ اشقیا

هر که زینسان خبث در جانش بود ‌ ‌ ‌ کافرم گر بوے ایمانش بود

من برین مردم بخواندم آن کتاب ‌ ‌ ‌ کان منزه اوفتاد از ارتیاب

هم خبر با پیش کردم زآن رسول ‌ ‌ ‌ کو صدوق از فضل حق پاک از فضول

لیکن اینان را بحق روئے نبود ‌ ‌ ‌ پیش گرگے گریهٔ میشے چه سود

کافرم گفتند و روها تافتند ‌ ‌ ‌ آن یقین گویا دلم بشگافتند

اندر ایشان خوب گفت آن شاهِ دین ‌ ‌ ‌ کافرانِ دل برون چون مومنین

بر زبان قرآن مگر در سینه ها ‌ ‌ ‌ حبِّ دنیا هست و کبر و کینه ها

دانش دین نیز لاف است و گزاف ‌ ‌ ‌ پشت بنمودند وقتِ هر مصاف

جاهلان غافل از تازی زبان ‌ ‌ ‌ هم ز قرآن هم ز اسرارِ نهان

کبرشان چون تا کمال خود رسید ‌ ‌ ‌ غیرتِ حق پرده هاے شان درید

دشمنانِ دین چو شمرِ نابکار ‌ ‌ ‌ دین چو زین العابدین بیمار و زار

تن همی لرزد دل و جان نیز هم ‌ ‌ ‌ چون خیانت های ایشان بنگرم

مکرها بسیار کردند و کنند ‌ ‌ ‌ تا نظام کار ما برهم زنند

لیکن آن امرے که هست از آسمان ‌ ‌ ‌ چون زوال آید برد از حاسدان

هر که آویزد بکار و بار حق + ‌ ‌ ‌ اوستاده از پے پیکار حق

فانی ایم و تیر ما تیر حق است
صید ما در اصل نخچیر حق است

صادقی دارد پناه آن یگان
دست حق در آستین او نهان

هر که با دست خدا پیچد ز کین .:.
بیخ خود کندد چو شیطان لعین

ای بسا نفسے که همچو طیعم است
کار او از دست موسیٰ برهم است

آمدم بر وقت چون ابر بهار
با من آمد صد نشان لطف یار

آسمان از بهر من بارد نشان
هم زمین الوقت گویان هر زمان

این دو شاهد بهر من استاده اند
باز در من ناقصان افتاده اند

های این مردم عجب کور و کر اند
صد نشان بینند و غافل بگذرند

این چنین ائینے چرا یا لا پرند
یا مگر زان ذات بیچون منکرند

او چو بر کس مهربانی میکند
از زمینے آسمانی میکند

عرش بخشد ز فضل و لطف و جود
مهر و مه را پیشش آرد در سجود

من نه از خود ادعائی کرده ام
امر حق شد اقتدائی کرده ام

کار حق است این نه از مکر بشر
دشمن این دشمن آن دادگر

آن خدا کین عاجزے را چیده است
رحمتش در کوی ما باریده است

مردم و جانان پس از مردن رسید
گم شدم آخر رخے آمد پدید

سیل عشق دلبری پرزور بود
غالب آمد رخت ما را در ربود

من ندارم مایه که دارها د
عشق جوشید و از دست شد کارها

بهر من شد نیستی طور خدا
چون خودی رفت آمد آن نور خدا

رو به دلبر کردم که آن روی اوست
هر دلِ فرخنده مائل سوے اوست

در دو عالم مثل او روی کجا است
جز رهِ کویش دگر کوئی کجا است

آن کسان کز کوچهٔ او غافل اند | از سگان کوچه ها کمتر اند
خلق و عالم جمله در شور و شر اند | عاشقانش در جهانِ دیگر اند
آن جهان چون اندر هر کس ناپدید | از جهان آن کور و بدبختی چه دید
راه حق بر صادقان آسان تر است | هر که جوید دامنش آید بدست
هر که جوید وصلش از صدق و صفا | ره دهندش سوی آن رب السما
صادقان را می شناسد چشمِ یار | کید و مکر اینجا نمی آید به کار
صدق می باید برای وصل دوست | هر که بی صدقش بجوید احمق اوست
صدق ورزی در جنابِ کبریا | آخرش می یابد از یمن وفا
صدق دری هست و در بکشاید ز صدق | یار رفته باز می آید بصدق
صدق ورزان را همین باشد نشان | کز پی جانان بکف دارند جان
دوخته در صورت دلبر نظر | وز فنا از دست مردم بی خبر
کار عقلی با عمل ها بسته اند | رسته آن دلها که بهرش خسته اند
از سخن ها کی شود این کار و بار | صدق می باید که تا آید نگار
علم را عالم بتی دارد براه | بت پرستی ها کند شام و پگاه
گر بعلم خشک کاری دین بدی | هر لئیمی راز دار دین بدی
یار ما دارد بباطن ها نظر | هان مشو نازان تو با فخر دگر
هست آن عالی جنابی بس بلند | بهر وصلش شور ها باید فگند
زندگی در مردن و عجز و بکاست | هر که افتاد است او آخر بخاست
هم نه کار هر کس تا جان رسد | کی فغانش تا درِ جانان رسد

هر کہ ترک خود کند یابد خدا
لیک ترک نفس کے آسان بود
تا نہ آن بادی وزد بر جان ما
کے درین گرد و غبار خاستہ
تا نہ قربان خدای خود شویم
تا نباشیم از وجود خود برون
تا نہ بر ما مرگ آید صد هزار
تا نہ ریزد هر پر و بالی کہ هست
بد نصیبی آنکہ وقتش شد بباد
از خردمندان مرا انکار نیست
تا نباشد عشق و سودا و جنون
چون نهان است آن عزیز محترم
آن رہے کو عاقلان بگزیدہ اند
پردہ ها بر پردہ ها افراختہ
ما کہ بادیدار او روتافتیم
ترک خود کردیم بهر آن خدا
اندرین رہ دردسر بسیار نیست
گر نہ او خواندی مرا از فضل و جود
از نگاه این گدا را شاہ کرد

چیست وصل از نفس خود گشتن جدا
مردن و از خود شدن یکسان بود
کور باید ورنہ امکان ما
میتوان دید آن رخ آراستہ
تا نہ محو آشنائی خود شویم
تا نہ گردد پر ز مهرش اندرون
کے حیاتے تازہ یابیم از نگار
مرغ این رہ را پر بدن مشکل است
یار آزردہ دل اغیار شاد
لیکن این رہ را وصال یار نیست
جلوہ ننماید نگار بے چگون
هر کسے را بے گزیند لاجرم
از تکلف روے حق پوشیدہ اند
مطلب نزدیک در انداختہ
از رہ عشق و فنایش یافتیم
از فنا او پدید آمد بقا
جان بخواهد دادنش دشوار نیست
صد فضولی کردمے بی سود بود
قصہ هاے راہ ما کوتاہ کرد

راه خود بر من کشود آن دلستان — دانمش زانسیان که گل را باغبان
هر که در عهدم ز من ماند جدا — می کند بر نفس خود جور و جفا
پر ز نور دلستان شد سینه ام — شد ز دستے صیقل آئینه ام
پیکرم شد پیکر یار ازل — کار من شد کار دلدار ازل
بسکه جانم شد نهان در یار من — بوے یار آمد ازین گلزار من
نور حق داریم زیر چادری — از گریبانم بر آمد دلبری
احمد آخر زمان نام من است — آخر این جاے همین جام من است
طالب راه خدا را مژده باد — کش خدا بنمود این وقتت مراد
هر کرا یاری نهان شد از نظر — از خبرداری همی پرسد خبر
هر که جویان نگاری مے بود — کے بیک جایش قرارے مے بود
می دود هر سو همی دیوانه وار — تا مگر آید نظر آن روے یار
هر که عشق دلبری در جان اوست — دل ز دستش اوفتد از هجر دوست
عشق چون آمد قرار از دست رفت — هوش و دل ببرید کار از دست رفت
عاشقان را صبر آرامے کجا — توبه از روے دلارامے کجا
هر کرا عشق رخ یارے بود — روز و شب با آن رخش کارے بود
فرقتش گر اتفاقے اوفتد — در تن و جانش فراقے اوفتد
یک زمانے زندگی بی روی یار — می کند بر وے پریشان روزگار
باز چون بیند جمال روے او — می دود چون بیحواسی سوے او
می زند در دامنش دست از جنون — کز فراقت شد دلم اے یار خون

این چنین صدق ار بود اندر دلے
گر توافتی با دوصد در دو نفیه
تافتن رو از خورتابان که من
این ہمہ آثار ناکامے بود
عالمے ماکور کرداست این خیال
سوئے آبے تشنہ را باید شتافت
آن خردمندی کہ جوید کوے یار
خاک گردد تا ہوا بر باید شش
بے عنایات خدا کارست خام

گل بجوید جاے او چون بلبلے
کس ہمین خیزد کہ گردد دستگیر
خود برآرم روشنی از خویشتن
بیخ شقوت نخوت و خامے بود
سرنگون افگند در چاہ ضلال
ہر کہ جست از صدق دل آخر بیافت
آبرو ریزد زبہر روئے یار
کم شود تا کس رہے بنمایدش
پختہ داند این سخن را دالسلام

این ہمہ کہ از خامہ عاجز بیرون آمد از حال است نہ از قال و از جوشیدن است نہ از تکلفات کوشیدن اکنون آن بہ کہ تخفیف تصدیع کنم آنچہ در ماست خدا در دل شما الہام کند و دل را بدل راہ دہد از بکرمے اخویم مولوی حکیم نورالدین صاحب السلام علیکم اوشان بذکر خیر آن مکرم رطب اللسان می مانند عجب کہ اوشان در اندک صحبتی دلی محبت واخلاص باآن مکرم پیدا کردند چند بار این خارق امر از ان مخدوم ذکر کردہ اند کہ مرا یک درود شریف برائے خواندن ارشاد فرمودند کہ ازین زیارت حضرت نبوی صلی اللہ علیہ وسلم خواہد شد چنانچہ ہمان شب مشرف بزیارت شدم والسلام۔

الراقم۔ خاکسار غلام احمد از قادیان ۱۱۔ رمضان شریف ۱۳۱۴ھ ہجری المعلے یوم یکشنبہ۔ **بعد ازان** حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقایہ فرمودند کہ منشی احمد جان صاحب مرحوم لدھیانوی مرید حضرت خواجہ محمد سلیمان تونسوی است رضی اللہ تعالی عنہ

مگر بحضرت ایشان صرف بیعت دارد آنچه معاملہ فقر مے باشد ہمہ از حضرت امام علیشاہ صاحب نقشبندی سکنہ رتر چھتر در پنجاب کہ نہایت صاحب کمال بودند سید اشت پیر ہراو خان را سید انست و خود را ہم نقشبندے میگو یا بند و این منشی احمد جان صاحب در علم توجہ نہایت دخل داشت بلکہ درین باب بسے اجتہاد کردہ بود در ابتدا آن چنان حال داشتے کہ اگر در راہ رفتی و رخ گردانیدہ بتغفاد پس پشت نظر کردی سہ سہ و چہار چہار کس از توجہ دے بر زمین طپان می بودند و در سلب امراض و زیارت کنانیدن مشائخ کرام و زیارت حضرت محمد مصطفٰے صلی اللہ علیہ وسلم طریقہ ہاے توجہ بسیار وضع کردہ بود بعد ازان فرمودند کہ مرا سیگفت کہ این طریقہ توجہ ہیچ نیست اما یک طریقہ توجہ دیگر ہست کہ آن بطرف حق واصل میکند اگر آن قسم توجہ کردہ شود آن بہتر است بعد ازان فرمودند کہ این منشی احمد جان صاحب لودھیانی صاحب بدرجہ نہایت معتقد مرزا صاحب بود تا آنکہ ہمہ فرزندان و مردان و زنان واعزہ دے مرید مرزا صاحب شدہ اند چنانچہ مرزا صاحب درین خط نوشتہ است

مقبوس چہل و چہارم

بوقت عشا رشب پنجشنبہ پانزدہم از رمضان شریف سال سیزدہ صد و چہاردہم ہجری المقدس دولت پاے بوس و زیارت حضرت اقدس کہ عبادتے و سعادتے بہتر ازین نیست میسر گردید حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی بیقاءہ نماز عشا و تراویح حسب دستور بجماعت گذاردند و سہ سپارہ از قرآن شریف در تراویح شنیدند ناگاہ ہر کس بر وثاق خویش آمدند حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ہم چنان شاغل بخدا ماندند

مقبوس چہل و پنجم

بوقت عصر روز دوشنبہ نوزدہم از ماہ رمضان شریف سال سیزدہ صد و چہاردہم ہجری المقدس دولت پاے بوس و زیارت حضرت اقدس کہ از ہمہ عبادات فاضلتر است

القاه الله تعالى ببقائه به نهایت متوجه و خورسند گردیده همه را حرف بحرف و لفظ بلفظ سماع
فرمودند و در بعض بعض جا اصلاح نیز نمودند چنانچه در بعضے مقامات که بیاض انگنده بود هم آنجا را
بعبارت معمور نمودند الحمد لله علی ذلک **مقیوس پنجاه و ششم** - بعد از نماز ظهر روز سه شنبه
بتاریخ بیست و هفتم از ماه رمضان شریف المبارک سال سیزده صد و چهاردهم هجری المقدس
دولت پاے بوس و زیارت حضرت اقدس که عبادتے و سعادتے بهتر ازین نیست میسر
گردید اندرین اثنا حافظ گمون سکنه حدود گڈهی اختیار خان بنسبت مرزا غلام احمد صاحب
قادیانی سقط و ناسزا گفتن آغاز کرد همیکه چهره انور حضور خواجه القاه الله تعالى ببقائه
متغیر گردید و بران حافظ بانگ زدند و زجر نمودند وے عرض کرد که قبله چون حالات و صفات
حضرت عیسی بن مریم علیه سلام و اوصاف مهدی موعود در مرزا صاحب یافته نمیشوند چگونه
اعتبار کنیم که اوست عیسی و مهدی حضور خواجه القاه الله تعالى فرمودند که اوصاف مهدی
پوشیده و پنهان هستند آنچنان نیستند که در دلهاے مردم نشسته است چه عجب که همین
مرزا صاحب غلام احمد قادیانی مهدی باشد چه در حدیث شریف آمده که دوازده دجال اند
پس چندان مهدی اند و در حدیثی وارد شده است که عیسے و مهدی یکے است بعد ازان
فرمودند که شرط نیست که همه علامات مهدی موافق خیال و فهم مردم که در دلهاے خود
پنداشته اند ظاهر شوند بلکه حافظا امر دیگرے است اگر چنین بودی که مردم خیال میکنند
پس او را همه خلق مهدی برحق دانسته باو ایمان آوردن چنانکه پیغمبران که امت هر نبی چند
گروه شدے بر بعضے کسان که حال آن پیغمبر مکشوف شدے پس آنها ایمان
مے آوردند و بر بعضے کسان حال آن پیغمبر مشتبه مے شد و بر بعضے کسان
هرگز حال آن پیغمبر مکشوف نه مے گشت ازین سبب همین گروه انکار

انکار آوردہ کافر شدند اگر بر تمام امت ہر پیغمبر حال آن پیغمبر مکشوف شدے ہمہ مسلمانان بودندے
چنانچہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کہ اوصاف و علامات آنحضرت صلعم در کتب سماویہ مکتوب و مرقوم
بودند و چون آن حضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ظاہر شدند و مبعوث گردیدند بعض علامات را مطابق
پندار و فہم و وہم خود ہا نیافتند پس بران کسان کہ امر آنحضرت مکشوف شد ایشان ایمان آوردند و بر آن
گروہ کہ مکشوف نشد انکار کردند ہم چنین است حال مہدی پس اگر میرزا صاحب مہدی باشند
کدام امر مانع است **بعد ازان** کتاب نفحات الانس طلب فرمودند این بندہ راقم الحروف برفت
و کتاب را برداشتہ پیش حضور بنہاد دران کتاب مقامی دیدند آنگاہ این قلعہ بیان فرمودند کہ
حضرت شیخ ابو سعید ابو الخیر رضی اللہ تعالی عنہ می فرمایند کہ من کودک بودم روزے بقصد نماز
جمعہ ہمراہ پدر بزرگوار خود برفتم در اثنار راہ شیخ ابو القاسم بشرہ یاسین رضی اللہ تعالی عنہ
رسید نماز پدرم پرسیدند کہ اے ابو الخیر این کودک از آن کیست پدرم گفت از آن من است
شیخ ابو القاسم بروئے من نظر کردہ چشم پر آب نمودند و فرمودند کہ یا ابا الخیر من نمی توانستم کہ ازین
جہان بروم زیرا آنکہ جائے خالی می دیدم و درویشان ضائع میشوند اکنون کہ پسر ترا دیدم ایمن
گشتم کہ ولایت ہا این کودک را نصیب خواہد بود ہر گاہ از نماز جمعہ فارغ شدیم در صومعہ شیخ
ابو القاسم رضی اللہ تعالی عنہ رفتیم و پیش حضرت ایشان بنشستیم دران صومعہ طاقی بود بلند
پدرم را فرمودند کہ ابو سعید را بر دوش بردار تا قرصے کہ دران طاق نہادہ شدہ است فرود بگیرد
آنگاہ پدرم مرا برگرفت من دست را دراز کردہ قرص را ازان طاق بلند برداشتم قرصے
جوین بود گرما گرم کہ گرمی آتش با دستم نیز محسوس می شد پس آن قرص را از من گرفتہ دو نیمہ کردند
یکے نیز خود بخوردند و دیگر نیمہ مرا دادند و فرمودند کہ تو بخور پدرم را ہیچ ندادند پدر من گفت اے
شیخ سبب چیست کہ ازان قرص تبرک نصیب من نکردی شیخ ابو القاسم فرمودند اے

و نود و ہفت و حرف را ربازدہ ہزار ہفت صد و نود و سہ حرف زا یک ہزار و پانصد و نود
و حرف سین پنجہزار و ہشت صد و نود و یک حرف شین دو ہزار و دو صد و پنجاہ و سہ حرف
صاد دو ہزار و سیزدہ و حرف ضاد یک ہزار و ششصد و ہفت حرف طا
یک ہزار و دو صد و ہفتاد و چہار حرف ظا ہشتصد و چہل و دو حرف عین نہ ہزار و دو صد
و بیست و حرف غین دو ہزار و دو صد و ہشت حرف فا ہشت ہزار و چہار صد و نود و نہ
حرف ق شش ہزار و ہشت صد و سیزدہ حرف کاف نہ ہزار و پانصد و بیست و حرف لام
سی و سہ ہزار و چہار صد و سی و دو و حرف میم بیست و شش ہزار و پانصد و سی و پنج حرف
نون بست و شش ہزار و پانصد و شصت حرف واو بست و پنجہزار و پانصد و سی و شش
حرف ہا نوزدہ ہزار و ہفتاد حرف یا بست و پنجہزار و نہصد و نوزدہ و فتحات در تمام
قرآن شریف پنجاہ و سہ ہزار و دو صد و چہل و سہ و ضمات ہشت ہزار و ہشت صد و
چہار و کسرات سی و نہ ہزار و پانصد و ہشتاد و دو و نقاط یک لکھ و پنجہزار و ششصد و ہشتاد
و یک و مدات یک ہزار و ہفتصد و ہفتاد و یک و تشدیدات یک ہزار و بست و پنجاہ
و سہ مقبوس پنجاہ و نہم بوقت ظہر روز شنبہ بتاریخ پنجم از ماہ شوال سال سیزدہ
صد و چہار دہم ہجری المقدس کہ دولت پا بوس و زیارت حضرت اقدس کہ عبادتے
و سعادتے بہتر ازین نیست میسر شد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ ببقایہ و نفعنا و ایام
بلقایہ نماز ظہر را گذاردہ بتلاوت قرآن شریف شاغل بودند بعد ازان آن خط کہ از
جانب حضور اقدس خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ ببقایہ بطرف مرزا غلام احمد صاحب قادیانی
نوشتہ شد منشی پیش کرد حضور اقدس آنرا مطالعہ نمودہ فرمودند کہ مہر من زدہ ارسال کنید
آن خط این است ـ بخدمت جناب مرزا صاحب عالی مراتب مجموعہ محاسن بیکران

مستجمع اوصاف بے پایان مکرم معظم برگزیدہ خداے احد جناب مرزا غلام احمد صاحب
متع اللہ الناس ببقائہ وشکر بلقائہ وانعمہ بآلائہ۔ پس از سلام مسنون الاسلام وشوقنام
ودعاے اعتلاے نام وارتقاے مقام واضح ولائح باد نامہ محبت ختامہ الفت شمامہ المشحون
بمہربانی ہاے نامہ مع کتاب مرسلہ رسیدہ چہرہ کشاے مسرت تازہ وفرحت بی اندازہ
گشت۔ مخفی مباد کہ این فقیر از بدو حال خود بتقاضاے فطرۃ در عربدہ ہا افتادن
وبے ضرورت قدم در معارک منافشان نہادن پسند ندارد و چندانکہ می تواند خود را
از مداخل طوفان تراشی بے معنی برمے آرد و چون اکثر مردم را ہوا فقت ہوا از طلب
حق باز داشتہ است وتعصب مجاری تحقیق را بخاک جہل فرا انباشتہ بران بکنہ
گفتار ہا نارسیدہ وغایت کار ہا نادیدہ غوغاے بر می انگیزند وہمان غبار جہالت
کہ بہواے عناد برداشتہ اند بسر خویش می بیزند ورنہ ثمرہ کار ہا بر نیت صحیح است
ودلالت کنایات ابلغ از تصریح پوشیدہ نماند کہ درین جزو زمان کسانے از علماے
وقت از فقیر مطالبہ جواب کردہ اند کہ ہیچو کسی را یعنی آن صاحب را کہ باتفاق علما چنین و
چنان ثابت شدہ است چرا نیک مرد پنداشتہ اند واز چہ رو در دے حسن ظن داشتہ
چل تحریر ایشان مملو بود از جوش وترکیب الفاظ ایشان بابرق طیش ہا ہم آغوش نظر بر انکہ
مضامین شان بر غلیان رہا گواہ است وبرنیت ہر کس خداے دانا آگاہ و بہ
ہیچ کس گمان بد بردن شیوہ اہل صفا نیست وبے تحقیق کسی را منافق یا مطیع نفس
دانستن روا نے فقیر را در کار شان ہم گمان بد بردن گران می نمود نیز انکہ اگر نیت صادق
داشتہ باشند غلط شان بمثابہ خطا فی الاجتہاد خواہد بود ورنہ گوش محبت نیوش ہر قدر
از غایت کار آن مکرم ذخیرہ آگاہی انباشت دل الفت شامل زیادہ ازان در اخلاص

افزود که داشت دعاست از عنایت حق بسببے بہتر پیدا آید دساعتے نکود وے نماید که
حجاب مباعدت جسمانی و نقاب مسافت طولانی از میان برخیزد لبعد ازان ذکر از
حال مرزا صاحب درمیان آمد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقائہ از مولوی حامد صاحب
شدانومی که حاضر نشستہ بود پرسیدند شنیدہ اید که مرزا صاحب دعوی علیسویت
کردہ وے عرض کرد که دے علیسی وقت خود است حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی
ببقائہ فرمودند آرے ہمہ اولیاء اللہ علیسی اند و مہدی اند ہمہ چنیں ہستند انگاہ کتاب
انوار الرحمن راکہ ملفوظ حضرت شاہ عبدالرحمن لکہنوی است رضی اللہ تعالی عنہ کشادہ دیدند
دفرمودند که صاحب این ملفوظ را عادت ست که نام ہر ولی راکہ ذکر میکند لفظ علی نبینا د
علیہ الصلوٰۃ والسلام می نویسد ازین معنی نہایت حظ و لذت می آید انگاہ شخصے عرض کرد که
یا حضرت پسرمن مفرور شدہ است لفظے فرمائید تاکلان گو بختہ باز آید حضور خواجہ
ابقاہ اللہ تعالی ببقائہ فرمودند یا جامع النّاس لیوم لا ریب فیہ اُردُد علی ضالتی
یکصد یار و اول آخرش درود شریف بعد از نماز فجر می خواندہ باش مقبوس شصتم بوقت ظہر
روز خمیس ہفتم از ماہ شوال سال سیزدہ صد و چہاردہم ہجری المقدس که عبادتے و سعادتی
بہتر ازین نیست حاصل گشت چند کتب مثل سواء السبیل و شرح گلشن راز و کلمۃ الحق
و مصباح الہدایۃ پیش خود داشتہ اند بعضے را خود بدولت میخوانند و بعضے را دیگرے
میخواند۔ و حضور سماع می فرمودند پس آنچہ ہدین اشارہ بر زبان حق ترجمان راندہ اند نوشتہ
مے آید حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالی ببقائہ و نفعنا وایاکم ببقائہ فرمودند که در توحید ایمانی
انبیاء علیہم السلام واولیاء کرام و دیگر عامہ مومنین تساوی دبرابر ہستند انگاہ فرمودند که
منتہاے مقام جمیع انبیاء و اولیاء در توحید مرتبہ توحید حالی است و درین مرتبہ بنزر سوم بشریت

گٹ گھٹ صاحب بس رہا سوجھی سیجہ نہ کو
تون نیڑی پی ڈس یار دی نحن اقرب جبل الورید کون
یا اوردہیری تی تہال پر پری مین کین کن ڈبکیان جیکون
لرسم اللہ صاحبان لیا سبق قرآن
کیتا اوسی الف تھین وحدت آن ظہور
صاحبان رات معراج دی سانڈل بار یار ہی
تون کئی پچھہ دین عاصیاں کسر لالان والی ذات

مین بلبلاری تُس گٹ کی جبس گھٹ پر گھٹ ہو
نیڑی دسدا سے ڈھدا نا ہین گھونڈ کری ہیری دید کون
یاروی بات انوکھی وحید ربا بہر گفت شنیدن کنون
قامت رزہ یار دی نیس الف پچھان
جت دل دیدان تہال وی اوت دل دسنڈا نور
مرزا دی القاء تون کیتس رب سہی
کیکر کوئی جاندا رب دی ذات صفات

بعدازان ۔ اے مہ خوش لقاء سلام علیک الخ گفتند آنگاہ ختم خواندہ شد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ ببقائہ در صومعہ خاص بجذ اشاغل ماندند۔ وباہمہ غلامان بر دشاق خویش آمدیم **مقبوس ہشتاد وسوم** بوقت ظہر روز جمعہ چہارم از ماہ ذی الحج سال سیزدہ صد وچہاردہم ہجری للقدس دولت پابوس وزیارت حضرت اقدس کہ عبادتے وسعادتے بہتر ازین نیست مستسعد شد چند اوراق مسودہ جلد دوم از مقابیس المجالس نوشتہ ہمراہ خود میداشتم حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ ببقائہ ونفعنا وایاکم بلقائہ آنرا دیدہ فرمودند کہ بخوان پس از ترجمہ عبارت عرائس البیان تا مقبوس سی ویازدہم برخواندم ہمہ را بتوجہ تمام سماع نمودند وبنہایت تحقیق تصحیح فرمودند آنگاہ نماز ظہر را بجماعت گذاردند **بعدازان** مولوی غلام دستگیر قصوری کہ بمرزا غلام احمد قادیانی مخالفت کمال میداشت وبروے فتاوای کفر نوشتہ بود بیامد وآداب بجا کردہ بنشست وچند کتب از مصنفات مرزا غلام احمد قادیانی کہ در بغل میداشت پیش نہاد از ہر یک کتاب مقاماتے را کہ نشان کردہ بود پیش گاہ حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ ببقائہ ونفعنا

وایاکم بلقائہ یک بیک سر میخوانند و میگفت کہ بہ بینید کہ این جا توہین حضرت عیسیٰ علیہ السلام
و این جا اہانت دیگر انبیاء علیہم السلام کردہ است و حقیقت حال آنست کہ مرزا صاحب
جہت رد نصارا و یہود از انجیل و تورات کہ ہر دو محرف اند و از ان کتب این انواع مذمات
مفہوم میشوند در کتب خویش نوشتہ بود و گر مولوی را اطلاع بر این معنی نشدہ است
ازین جہت بہ پیشگاہ حضور نکوہش مرزا صاحب بیان کرد اما حضور خواجہ القاہ اللہ
تعالیٰ ہمہ تقاریر اورا شنیدہ ہیچ جوابش نفرمودند بعد ازان مولوی غلام احمد اختر
عرض کرد کہ قبلہ آنچہ مرزا صاحب نوشتہ است او میگوید نصارا را کہ آنچہ در انجیل و
تورات شما کہ محرف اند نوشتہ شدہ است کہ یسوع ابن اللہ است و بہ تلیث و کفارہ
قائل شدہ اید و دیگر قبائح و اہانات کہ نسبت یسوع و دیگر انبیاء علیہم السلام از انجیل و
تورات برمے آیند این سراسر بہتان است و این چنین یسوع نیز مفروضی است و آنحضرت
عیسیٰ علیہ السلام کہ از نبوت او و از اوصاف او و معجزات او قرآن شریف خبر میدہد او
عبد اللہ است و او نبی اللہ است و او نور چشمان ماست پس مناسب است
کہ وین این یسوع را کہ شما در دلہا خود قرار دادہ آید بگذارید و ترک کنید و در حق حضرت
محمد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم سب و شتم و فحش نگوئید و دین اسلام او را قبول کنید
در نہ من این یسوع مفروضے شمارا زیادہ تر نکوہش خواہم کرد حضور خواجہ ابقاہ اللہ تعالیٰ
فرمودند آرے این چنین است۔ بعد ازان مولوی غلام دستگیر مذکور عرض کرد
کہ آن خط کہ حضور بنام مرزا صاحب قادیانی نوشتہ اند مرزا صاحب آن خط حضور را در
کتاب خود ضمیمہ انجام آتہم نوشتہ طبع کنانیدہ است و در اخبارات نیز آنرا مطبوع کنانیدہ
در اطراف عالم شائع گردانیدہ است و آن خط حضور را سندے قوی بر حقانیت خویش

وحجت برجسته بر علمائے وصلحاے تمام روئے زمین گرفته است ومیگوید که به بینید
که این چنین شیخ اکبر اعظم که مقتدای تمام جهان است بر صحت حال من اقرار دارد دوسرا
از عباد الله الصالحین داند پس حضور را باید که بادسه وکار ندارند ولعلماے جهان حمایت
فرمایند بدین طریق که برین طریق که برین فتاوای که ما بر رد وانکار او نوشته ایم حضور بر کفر او فتوی ن
خود نویسند گر حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه برین فتوا اند کو اصلاً دستخط خود نه کردند بعد ازا
حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه فرمودند که عبد الجبار وعبد الحق که آنها را مردم وهابی میگویند
نزد من خطوط فرستاده بودند که شما مرزا صاحب قادیانی را چرا من عباد الله الصالحین
نوشته اند پس من در جواب اوشان نوشته بودم که من چنانچه مرزا صاحب را من عباد الله الصالحین میدانم شمارا نیز
من عباد الله الصالحین می انگارم اگرچه شمارا مردم وهابی میخوانند بعد ازان نماز عصر را بجماعت
گزاردند مولوی غلام دستگیر برخاست وبر وثاق خود برفت انگاه حضور خواجه ابقاه الله
تعالی ببقائه فرمودند که مولوی غلام دستگیر ودیگر مولویان وعلما نیز برحق هستند چه ایشان هم
جهت دین وشریعت جوشش میکنند وکوشش بسیار زند وهمین علماے بودند که
همچون شیخ منصور را رضی الله تعالی عنه را بر دار کشیدند آنگاه فرمودند که مرزا غلام احمد
قادیانی هم برحق است ودر معامله خود راست وصادق است وهشت پاس در عبادت
حق سبحانه غرق است وجهت ترقی اسلام واعلاے امر دین متساعی یجان است
هیچ امر در روے مذموم وقبیح نمی بینیم اگر دعوی مهدویت وعیسویت کرده است آنهم
ازان امر ست که جائز است از مقبوس شصت وهفتم تا این جا هرچه مرقوم گردیده است
استحضار آن زمان است که حضور خواجه ابقاه الله تعالی ببقائه ونفعنا وایاکم ببقائه
بتقریب دعوت نواب صاحب صادق محمد خان عباسی والی ریاست بهاولپور که مرید